

Arbeidsgiver – og åndelig leder

Et refleksjonsdokument

A: Arbeidsgiver-/ lederoppgavene – reflekteres i tjenesteordningene for biskop og prost samt i lover og regler.

- Biskopen, - øverste leder av prestatjenesten i bispedømmet.
- Utøver arbeidsgiverfunksjonen i samhandling med bispedømmerådet. (Tj. ordn. biskop § 2)
- Prosten utøver arbeidsgivers styringsrett i prostiene, (Tj.ordn. prost § 4)

B: Åndelig leder utledes av forståelse av vigslingsliturgi for prest og biskop, videre konkretisert i tjenesteordningene for biskop og prost.

- Avgjørende forskjell på biskop og prost.
- Biskopen har *tilsyn* i henhold til sitt oppdrag, som innebærer bl.a at biskopen eksklusivt har særlige virkemidler for å utøve sitt tilsyn, jmf. særlig Tj.ordn. for biskop §§ 7 mv.

Det åndelige lederskap gir næring og retning til hvordan en utøver sine oppgaver som arbeidsgiver . (§ 3 i Tj.ord. prost utfordrer til refleksjon omkring dette tema.)

Åndelig lederskap?

1. Det åndelige innhold:

Vigsling av prest.

Bibelttekster:

- Matt 28, 18 – 20: Misjons-/dåpsbefalingen; Døp og lær.
- Joh 20, 19 – 23: Jesus Kristus viser seg for disiplene etter oppstandelsen. ”Så åndet han på dem og sa: Ta imot Den Hellige Ånd. Dersom dere tilgir noen deres synder, da er de tilgitt. Dersom dere fastholder dem for noen, da er de fastholdt.”
- 2. Kor 5, 17 – 20. Forsoningens tjeneste. ---- ”Så er vi da utsendinger for Kristus, og det er som om Gud selv formaner gjennom oss: Vi ber dere på Kristi vegne, la dere forsones med Gud.”
- Petr. 5, 1 – 4: ”Være hyrder: Ha tilsyn, men ikke av tvang, men av fri vilje slik Gud vil. Ikke herske over menigheten som er betrodd dere. ”

Formaning og løftesavleggelse;

Du har hørt Guds ord om tjenesten, dens krav og dens løfter, hvor rik den er på herlighet, og hvor nødvendig den er for Guds rike på jorden. Når Herren nå betror deg prestatjenesten i vår kirke pålegger jeg deg;

- at du forkynner Guds ord klart og rent, som det er gitt oss i Den hellige skrift, og som vår kirke vitner om det i sin bekjennelse, og forvalter de hellige sakramenter etter Kristi innstiftelse og vår kirkes orden,
- at du i sjelesorg og skriftemål drar omsorg for hvert enkelt menneske og bærer dem fram for Gud i bønn og påkallelse med takk
- at du trofast veileder og formaner til sann omvendelse, levende tro på Kristus og et hellig liv i kjærlighet til Gud og nesten,
- at du selv av hjertet legger vinn på å leve etter Guds ord, og i studium og bønn trenger dypere inn i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter.

Håndspåleggelse og bønn:

Under håndspåleggelse og bønn vil vi overgi deg til Gud, og be om at han ved sin Ånd må hellige og utruste deg til tjenesten:

Barmhjertige Gud, himmelske Far, du har ved din Sønn Jesus Kristus sagt at høsten er stor, men arbeiderne få, og at vi skal be deg, høstens Herre, sende ut arbeidere for å høste inn din grøde.

Hør da vår bønn for ham/henne som i dag blir velsignet til prestatjenesten. Styrk ham/henne i troen og dyktiggjør ham/henne til den gjerning som blir ham/henne betrodd. Send ham/henne din Ånd med tjenestens gaver, så han/hun kan bli en rett arbeider i din høst.

Gi ham/henne å utføre sin tjeneste med frimodighet og troskap, å rettlede, trøste og refse med mildhet og visdom, og i alle ting vise seg som en god forvalter over din mangfoldige nåde.

Vær med ham/henne i motgang og prøvelser, og gjør ham/henne tålmodig og ydmyk av hjertet, så din kraft må kjennes i hans/hennes svakhet. Gi at hans/hennes gjerning må bære rik frukt etter din vilje. Og når arbeidsdagen er til ende, la han/henne komme inn til gleden hos deg og få del i arven med alle de hellige.

Vigsling av biskop:

Bibelttekster

- Matt. 28, 18 – 20. tilsvarende vigsel for prest
- 1.Kor. 15, 1 – 11: Oppstandelsesberetningen i følge Paulus
- Titus 1, 7 -9: En tilsynsman er Guds forvalter, --- Han må ikke være egenrådlig, bråsinnt, drikkfeldig, voldsom eller ute etter skammelig vinning, --- skal være gjestfri, elske det gode, være besindig, rettskaffen og gudfryktig og herre over seg selv. Han må holde seg til det troverdige ord i samsvar med læren, slik at han både er i stand til å rettlede etter den sunne lære og til å gjendrive påstandene til dem som sier imot.
- 1. Pet. 5, 1 – 4; tilsvarende vigsel for prest

Formaning og løftesavleggelse

” Du har hørt Guds ord om tilsynstjenesten, om dens krav og dens løfter og hvor viktig den er for Guds kirke på jorden. Når Gud *fremdeles* betror deg tjenesten med Ord og sakrament, og nå setter deg til å utføre en biskops gjerning, krever han av deg at du skal være sindig og årvåken i ditt kall.

- Du skal rekke Herrens menighet Ordets brød og gi vel akt på deg selv og hele den hjord som er deg betrodd.
- Du skal ta vare på den apostoliske lære etter vår kirkes bekjennelse og rettlede og oppmuntre Herrens tjenere i menigheten
- Du skal utføre din tjeneste med troskap, og sammen med dine medtjenere legge vinn på å fremme og bevare enheten i Guds kirke, til pris og ære for hans hellige navn.

Håndspåleggelse og bønn:

Under påleggelse og bønn vil vi overgi deg til Gud, og be om at han ved sin Ånd må hellige og utruste deg til tjeneste:

Allmektige Gud, vår Herre Jesus Kristi Far, se i nåde til denne tjener og sign ham/henne til hans/hennes gjerning. Gi ham/henne din Hellige Ånd, så han/hun utfører sin tjeneste slik at din kirke bygges opp og ditt hellige navn blir æret. Styrk ham/henne til å holde fast ved ditt ord og rett forkynne Jesus Kristi evangelium. Gi ham/henne i tale og i ferd å være et forbilde for dem som tror på deg.

Fyll ham/henne med våken kjærlighet, sa han/hun med troskap fører tilsyn med menighetene, og dem som gjør tjeneste der. Hjelp ham/henne til å vise klokskap når han/hun gir trøst og råd. Når han/hun lærer, oppmuntrer og taler til rette, så det hellige evangelium må bli bevart klart og rent hos oss og din kirkes enhet bli fremmet blant oss ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre.

Amen.

B: Så erklærer jeg at du er rett kalt biskop i vår kirke, med den myndighet og det ansvar som hører til ditt hellige kall, etter Guds ord og vår kirkes ordninger.

Tjenesteordning for biskop

- § 1: Gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere.
- Ser til at prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro, likeså andre vigslede -----
- Tilsyn med de kirkelige råd i bispedømmet - at de utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk – lutherske lære.
- § 2: Biskopen er den øverste leder av prestatjenesten i bispedømmet og sørger for den nødvendige samordning med de kirkelige rådernes virksomhet.
- forpliktet på mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Dnk.
- § 10: Vedr. ordning/organisering for vikartjeneste i prostier
- § 11: Vedr. fullmakter til repr. for andre kristne kirkesamfunn
- § 14: Biskopen er prostens nærmeste overordnede og har prostene som sine medhjelpere i utøvelsen av sin gjerning. Biskopen kan delegere myndighet etter §2, § 10, §11 første ledd til prosten.

Tjenesteordning for proster

- §1: Prosten leder prestedtjenesten i prostiet og bistår biskopen i dennes tjeneste.
- § 2: Prosten er forpliktet på de mål og strategier fastsatt for virksomheten i Dnk og vedk. bispedømme og støtte opp om tiltak som fremmer disse.
- § 3. Prosten skal samvirke med råd og utvalg og bidra til godt arbeidsmiljø, samarbeid og åndelig fellesskap innen de kirkelige arbeidslag i prostiet og bistå ansatte og kirkelige organer med faglig veiledning, råd og støtte.
- § 4: Prosten ivaretar arbeidsgivers styringsrett overfor prestene i prostiet og har biskopen som sin overordnede. Prosten er nærmeste overordnede for prostiets sokneprester og prostiprester -----
- §5: Prosten skal se til at prestene i prostiet forvalter Ord og sakrament slik at kristen tro og kristent liv fremmes i menighetene ved at de etter gjeldende ordninger
 - holder forordnede gudstjenester og forretter kirkelige handlinger
 - deltar i utførelsen av dåps- og konfirmasjonsopplegg,
 - utøver sjelesorg og veiledning, går med dødsbud, reiser i soknebud og også ellers besøker syke i soknene og
 - utfører forkynnerarbeid i samråd med MR og annet menighetsbyggende arbeid.
 - Prosten skal stimulere prestene til etterutdanning og bidra til at de opprettholder og utvikler sin kompetanse i samsvar med fastsatte mål og planer
- § 6: Prosten skal sørge for den nødvendige samordning mellom prestedtjenesten og de kirkelige rådenes virksomhet.
 - Prosten har rett til å ta del i menighetsrådsmøter og menighetsmøter i prostiet.
- § 7: Prostens gjøremål listet opp i 14 punkter fra a – n, som menighetsprest, prostebesøk, ved bispevisitaser osv.

2. Utøvelse av åndelig lederskap:

- Egenrefleksjon over å være leder - mentalt
 - ”ta bolig” i rollen som leder. ”Den første som trer fram, og den siste som går”
 - selvinnsikt – ”å speile seg i sanne speil” – hva skjer med meg når jeg blir utfordret? Truet? Stimulert? Tilbaketrekning? Offensiv?
 - utfordringer: å vite når en skal tre fram og når en skal tre til side – et forhold mellom distanse og nærhet
 - *Refleksjon over forholdet mellom begrepsparet ” distanse og nærhet ” – ”urørighetssonen” (Knud Løgstrup)*
- Et lederskap som henter sin inspirasjon fra Skriften.
 - Tjenerorientert lederskap – ”et lederskap nedenfra”
 - ✓ Matt 20, 26 – 28. ”---- Den som vil være stor blant dere, skal være deres tjener, ----”
 - ✓ Joh.13,1-17; Jesus vasker disiplenes føtter; v.15;» Jeg har gitt dere et forbilde: Slik jeg har gjort mot dere, skal også dere gjøre.»

- ✓ Fil. 2, 5-11; « La samme sinnelag være i dere som også var i Kristus Jesus.....» Jesus Kristus, Guds Sønn kom som en tjener for menneskene.»

Gud kommer nedenfra.....

Et lederskap nedenfra er: kontakt og følsomhet med ”det svakeste ledd” – Det svakeste ledd trenger ikke å være «det svakeste», det kan derimot være der styrken ligger gjemt. (jmf. Kongens nyttårstale hvor han nevnte at vi bruker ukritisk ”de svakeste blant oss” Kanskje de er de sterkeste, mente kong Harald.) En dyp Bibelsk tanke: ” Du vinner livet ved å våge å miste det”. (Olavstradisjonen). Joh. 12, 24 -26 - ” hvetekornets lov”, Ef. 4, 1 – 7 ” --- i mildhet, ydmykhet og storsinn, så dere bærer over med hverandre i kjærlighet----”

Ikke ”forklare” hverandre, men ”forstå” hverandre. Da trenger en tid, langsomhet og nærvær.

- Relasjonsorientert lederskap –
- et forhold mellom distanse og nærhet
- Involvering – tre til sides slik at den andre slipper fram – avgjørende for at et mål skal bli nådd, flere får et eierforhold til oppgaven
- Lede gjennom andre
- Skal få fram det beste i sin medarbeider – utfordrende
- Skal møte sitt medmenneske med varsomhet og respekt.

Ola Uteligger (Hans Rotmo); ”*En får verra som en vart, når en itj vart som en sku*”

Men der er større muligheter: Å møte et annet menneske er å ha den holdning at en nå møter det ukjente. Legge tilside fordommene. Viktig for et menneske å få vise fram seg selv slik det ønsker å framstå.

Halldis Moren Vesaas fra diktet; *Inn i ukjent*
Ja eg rører meg her inne
famlande, uviss, i blinde
lik ein som knapt veit om han tør.

Sidan kan eg gå her så lenge
blodet er varmt i min kropp –
dette er eit vidt rike
og mangt ligg løynt langsmed vegen
og ventar si skapingsstund:
Blomar vil vakne når dei rørest
varsomt av ein fingertopp,
kjelder vil springe når ein som er tørst
leitar i den svale grunn

Åndelig lederskap medfører at en har sin oppmerksomhet rettet mot det åndelige perspektiv som arbeidsgiver: Den som først og fremst sørger for at den åndelige refleksjon holdes levende. Det er et ledd i den kontinuerlige teologiske refleksjon knyttet til egen tjeneste, bl.a en erfaringsbasert refleksjon; skapelsesteologisk/frelsesteologisk

- Ansvar for prestefellesskapet
 - Studium
 - Gudstjenesteliv (morgensamlinger)
 - Retreat
 - Veiledning
 - Samtale om åndelig lederskap i prestefellesskapet

- Ansvar for den enkelte prest
 - Medarbeidersamtalen
samtale om den enkeltes åndelige liv og praksis – åndelig lederskap – rolle i prestefellesskapet – gi personlige utfordringer
 - Veiledning- legge til rette for
 - Sjelesorg – legge til rette for
 - Studium

06.02.09 TS